

Computer Automation Model 216, minidator i typisk labbmiljö.

EMS Synthi 100 analogsynth tillsammans med två PDP-8 minidatorer som styr utrustning i studion.

På **Stortorget i Malmö invigdes 1968** världens första datoranslutna uttagsautomat, som kontrollerade kundens saldo, och under 1970-talet blev automaterna allt vanligare i Europa.

Marknaden för datorer växte, och antalet tillverkare likaså. Här i Norden fanns företag som Norsk Data, Luxor och Datasaab.

Unix

Operativsystemet **Unix**, på vilket dagens Linux, Android och macOS är baserade, började sitt liv 1969 i en PDP-7 på Bell Labs. Det var ett svar på projektet Multics, vilket Bell Labs dragit sig ur. Programmerarna Ken Thompson och Dennis Ritchie ville ta det bästa från Multics men göra ett enklare system.

Bell Labs behov av ordbehandling gav Unix sin första tillämpning, och en PDP-11 köptes in för att klara kraven. Unix var då skrivet i assembler, liksom de flesta operativsystem vid tiden, och alltså knutet till PDP-11. 1972 skapade man språket C och skrev om koden i detta. C, tillsammans med Unix enkelhet, underlättade anpassningen till andra datorer än PDP-11.

Ken Thompson och Dennis Ritchie framför Teletype och PDP-11-datorer på Bell Labs, 1972.

FOTO: PETER HAMER

Nya användningsområden

Under 1970-talet fortsatte minidatorns popularitet att öka. Priserna var nu så låga att även små företag kunde investera i datorer för administrativt bruk.

Datorns miniaturisering ledde också till inbyggda system, där datorn utgör en del av en produkt. Man införde automatiska styrsystem i industrin. Datorgrafik ersatte mekanik i flygsimulatorer. För den svenska järnvägen utvecklades ATC-systemet, där en dator i loket hjälper föraren och ingriper om denna gör fel.

HP 2100 i astronomins tjänst på ESOs kontor i Chile, 1974.

FOTO: EUROPEAN SOUTHERN OBSERVATORY

SJ på besök i Norges Statsbaners datacentral i Oslo, mars 1979.

Av **juridiska skäl fick Bell** inte kommersialisera Unix, och från 1973 gavs det ut gratis. Många universitet började använda systemet, och boken *Lions' Commentary on Unix* gjorde det populärt inom undervisning. Inom några år kunde Unix köras på IBM System/370, Intel 8086, Interdata 8/32, VAX och Univac 1100.

Sedan dess har populariteten bara växt. Idag körs varianter av Unix på en överväldigande majoritet av mobiltelefoner och surfplattor, på de flesta servrar på internet, på så gott som alla superdatorer, på en stor del av alla inbyggda system och även på stordatorer.